

Metsäneuvoston kokousmuistio 3/2019

Aika: 25.9.2019 klo 9.00–11.00 (kahvia tarjolla klo 8.30)

Paikka: Säätytalo (Snellmaninkatu 9-11), Sali 23

Osallistujat:

Jari Leppä, MMM, pj.

Juha Niemelä, MMM, 3. vpj.

Pia Vilenius, Kemianteollisuus ry

Tomi Alakoski, Suomen 4H-liitto

Stefan Borgman, METO - Metsäalan

Asiantuntijat ry

Ari Eini, Suomen metsäkeskus

Lea Jylhä, MTK r.y.

Johanna Leinonen, Metsähallitus

Paloma Hannonen, SLL

Heljä-Sisko Helmisaari, Helsingin yliopisto

Helena Herttuainen, Luonnon-, ympäristö- ja

metsätieteilijöiden liitto Loimu ry

Jyri Inha, VM

Helka Otsolampi, Suomen Partiolaiset -

Finlands Scouter ry

Timo Kievari, LVM

Marja Kokkonen, MMM

Jukka Makkonen, Energiateollisuus ry

Kai Merivuori, Sahateollisuus ry

Matti Mäkelä, Metsäteollisuus ry

Sami Niinimäki, OKM

Maarit Loiskekoski, YM

Leena Paaskoski, Lusto

Taneli Kolström, Luonnonvarakeskus

Matti Peltola, Koneyrittäjien liitto ry

Ilari Pirttilä, Metsämiesten Säätiö

Kimmo Syrjänen, Suomen ympäristökeskus

Jari Luukkonen, WWF Suomi

Sarita Kämäräinen, Saamelaiskäräjät

Sari Tasa, TEM

Jari Varjo, Suomen riistakeskus

Taina Vesanto, MMM

Katja Matveinen, MMM, sihteeri

Asiantuntijat:

Teppo Säkkinen, MMM

Satu Rantala, MMM

Anssi Niskanen, Suomen metsäkeskus

Marja Hilska-Aaltonen, MMM

1. Kokouksen avaus

Juha Niemelä avasi kokouksen kello 9. Käytiin esittäytymiskierros.

Vaihdettiin kohtien 3 (ministeri Lepän ajankohtaiskatsaus) ja 4 (metsästrategian hankesuunnitelma) paikkaa.

2. Tiedoksi: Metsäneuvoston edellisen kokouksen pöytäkirja

Edellisen metsäneuvoston kesäkuun kokouspöytäkirja (liite 1) merkittiin tiedoksi.

3. Metsästrategian hankesuunnitelma, Katja Matveinen ja Satu Rantala, MMM

Katja Matveinen ja Satu Rantala esittelivät metsästrategian hankesuunnitelman (liitteet 2a ja 2b).

Todettiin, että hankesuunnitelmassa on paljon monipuolisia ja hyviä hankkeita. Myös rahoitusta niiden toteuttamiseen on melko hyvin. Hankesuunnitelmaa pidettiin hyvin valmisteltuna, tasapainoisena ja kunnianhimoisena kokonaisuutena.

Keskustelussa tuotiin esille:

- Suomen metsäkeskus, Lusto ja Luonnonvarakeskus ovat suunnitelleet metsätilannehuonetta, jonka kautta avointa, monipuolista metsätietoa voitaisiin välittää myös suurelle yleisölle.
- Kulttuurisen kestävyuden määrittelyä koskeva työryhmätyö on ensiarvoisen tärkeä toteuttaa, jotta kokonaiskestävyys voi toteutua. Turun yliopiston tulevaisuuden tutkimuskeskus ja Lusto ovat tehneet aloitteen työryhmästä.
- Nuorten osallisuuden vahvistaminen on tärkeää, ja myös hallitusohjelma tunnistaa nuorten osallisuuden. Nuoria pitäisi osallistaa ja kuulla jatkuvasti, ja nuoriso pitäisi nähdä pikemminkin läpileikkaavana teemana kuin omana lokeronaan. Idea nuorten metsäneuvostosta on hyvä.
- Valtakunnallinen nuorisoviestinnän ohjelma on tarpeellinen. Lasten ja nuorten metsäsuhteen rakentaminen ja nuorisoviestinnän koordinointi ovat tärkeitä. Koko ajan tulee uusia nuoria, jotka tarvitsevat monipuolisen metsäsuhteen. Työhön tarvitaan siis resursseja, yhteistyötä ja selkeä vastuutaho. Nuorisoviestintä edistää alalle hakeutumista.
- 4H-liitto osallistaa koululaisten metsäpäivissä yhteistyössä toimijoiden kanssa yhteensä 30 000 koululaista vuosittain. Metsäpäiville voisi kehittää uusia toimia.
- 4H:ssa on taimiteko-toimintamalli, joka tukee ilmastokestävää metsätaloutta ja samalla edistää nuorten työllistymistä.
- Toivottiin, että koulutuksen kehittämisohjelma ja nuorisoviestinnän kehittäminen saisivat riittävät resurssit.
- Toivottiin, että metsäpalot otettaisiin huomioon ilmastokestävää metsätaloutta koskevassa hankkeessa.
- Tutkimusyhteistyötä pidettiin tärkeänä.
- Korkeakoulutuksen osalta visiona on vuodelle 2030, että T&K-panokset nostettaisiin neljään prosenttiin BKT:sta. Tämä vaatii sekä julkisen että yksityisen sektorin toimenpiteitä. Kysyttiin, miten yksityisen sektorin panostukset näkyvät hankkeissa ja olisiko yksityisen sektorin osallistumista mahdollista lisätä.

- Tuotiin esille panostukset tutkimusinfrastruktuuriin, mistä esimerkkinä Kajaanin investointi supertietokoneisiin. Yksityisen sektorin aktivoituminen ja yhteistyön lisääminen tutkimussektorin kanssa myös näiltä osin on tärkeää.
- Työ uusien puupohjaisten tuotteiden eteen toivottiin tervetulleeksi ja toivottiin kotimaisen työn lisäksi panostuksia vientiin.
- Paikkatiedon ja sen jakamisen kehittämistä pidettiin äärimmäisen tärkeänä, erityisesti maaperä- ja ympäristötietojen osalta. Paikkatiedot auttavat käytännön toimintaa ja kehittämistä.
- Metsätuhojen ennalta ehkäisyä ja metsien terveenä pitämistä pidettiin tärkeänä.
- Koulutuksen kehittämisohjelmaa pidettiin tärkeänä. Koska aihepiiri on laaja, ehdotettiin yhdeksi prioriteetiksi kuljettajakoulutusta.
- Todettiin, että viestinnässä on kaikilla tekemistä ja siihen tulevat monet toimijat kiinnittämään huomiota.
- Maanmittauslaitos, SYKE, Suomen metsäkeskus ja Ruokavirasto ovat allekirjoittaneet sopimuksen laser- ja ilmakuvauskierron aloittamisesta. Jatkossa on siis käytettävissä entistä parempaa tietoa Metsätieto ja alustatalous -hankkeenkin tarpeisiin.
- Toivottiin, että hankesalkun toteuttamiseen on rahoitusta tasapainoisesti, eli monimuotoisuuteen ja ilmastokestävyyteen panostettaisiin riittävästi.
- Monimuotoisuuskoulutusta pidettiin tarpeellisenä; erityisesti koneenkuljettajien rooli on tärkeä monimuotoisuuden turvaamisessa.
- Hankkeet kytkeytyvät toisiinsa vahvasti, ja niitä tulisi toteuttaa hyvässä yhteistyössä. Samalla pitäisi pystyä kytkemään kaikki käytännön toimijat sekä hankkeiden toteutukseen, että niiden sisällön fokusointiin. Käytännön toimijan kannalta kaikki aiheet ovat tärkeitä läpileikkaavalla tavalla.
- Hankepaketin toteutus edellyttää yhteistyötä YM:n ja MMM:n hallinnonalojen välillä. METSO-ohjelma on hyvä esimerkki tästä yhteistyöstä. Hyvä yhteistyö ei kuitenkaan ole itsestäänselvyys, vaan siihen pitää kiinnittää huomiota.
- Biodiversiteetin ja ilmaston yhteistarkastelu on tärkeää, jotta voidaan löytää synergiaa. Tällaisia voisivat olla esimerkiksi jalopuiden hyödyntäminen sekä luonnonsuojelun että ilmaston kannalta. Myös metsätuhokysymyksissä on biodiversiteetin ja ilmaston ristikkäisvaikutuksia.
- Liikenne- ja viestintäministeriön tehtävänä on huolehtia siitä, että metsään päästään, ja metsästrategian viesti on tärkeä myös LVM:lle. Budjetissa on esillä yksityisteiden ja laajakaistan kehittämiseen liittyviä nostoja. Parlamentaarisisessa valmistelussa on käynnissä valtakunnallisen liikennejärjestelmän suunnittelu.
- Metsäala voi olla toimenpidepaletilla vastaamassa globaaleihin haasteisiin, joita muun muassa ilmastonmuutos aiheuttaa.
- Hienoa, että metsästrategiassa on maaperätutkimus esillä. Helsingin yliopistossa on maailman neljänneksi paras maaperätutkimuksen yksikkö. Rahoituksessa ei ole riittävästi huomioitu sitä, miten tärkeitä maaperäprosessit ovat.

Todettiin, että vuodelle 2020 ehdotetut painopisteet on oikein valittu. Toivottiin, että kaikkiin näihin hankkeisiin olisi käytettävissä riittävästi rahoitusta.

Todettiin, että yhteistyö monella tasolla sekä koordinointi ovat keskeisiä hankkeiden eteenpäin viemiseksi.

Kiitettiin palautteesta ja evästyksistä hanketyöhön. Kysymysten osalta vastattiin:

- Syyskaudella valmistellaan ensi vuoden hankerahoituksia. Parhaillaan ollaan selvittämässä, mihin lähteeseen eri hankkeet ohjautuisivat. T&K-rahoituksen lisäksi käytettävissä on tulosoajauksen keinoja. Syksyllä on tarkoitus käynnistää hankehaku. Hankkeissa edellytetään yhteistyötä; niiden valinnassa kiinnitetään huomiota konsortioihin.
- Metsästrategiaan on priorisoitu julkisen vallan toimenpiteitä ja sellaisia asioita, joita ei tehdä muiden strategioiden ja ohjelmien kautta.

Ministeri Jari Leppä jatkoi puheenjohtajana kello 9.40. Hän totesi, että yhteistyö ja viestintä ovat tärkeitä, mutta haasteellisia. Hallinnonalojen välisessä yhteistyössä tulee kiinnittää erityistä huomiota MMM:n hallinnonalan yhteistyöhön YM:n ja LVM:n hallinnonalojen kanssa. Hän piti nuorten osallisuutta ja osallistumista tärkeänä asiana, ja nuorten metsäneuvostoa mielenkiintoisena ajatuksena. Tuhot herättävät huolta monella tapaa, ja niiden esille nostaminen on tärkeää. Tutkimukseen tarvitaan riittävästi ja riittävän laaja-alaisesti panostuksia. Erityinen puutealue on maaperätutkimus, sillä paljon vähemmän tiedetään sekä globaalisti että Suomessa siitä, mitä maan alla tapahtuu kuin siitä, mitä tapahtuu sen päällä. Maaperä liittyy muun muassa hiilen sidontaan ja vesitalouteen. Asiassa on paitsi paljon tehtävää myös paljon mahdollisuuksia. Julkisen ja yksityisen rahoituksen yhteistyö on tärkeä asia. Hanketyö vaatii riittävää rahoitusta, mikä näkyy myös budjettilinjauksissa. On päästy hyvään alkuun, ja tästä voidaan jatkaa.

4. Ministeri Lepän ajankohtaiskatsaus

Ministeri Leppä toivotti tervetuulleeksi sekä uudet että vanhat jäsenet. Suomen luonnonsuojeluliitto sekä liikenne- ja viestintäministeriö ovat tulleet mukaan metsäneuvostoon tauon jälkeen. Työhön tarvitaan kaikki tahot, sillä yhteistyöllä saadaan enemmän aikaan.

Kokonaisvaltaisuus näkyy myös hallitusohjelmassa. Maankäyttösektorin ilmasto-ohjelmaan sisältyy hallitusohjelmassa monia toimia, joita käytiin juuri metsästrategian hankesalkun käsittelyssä läpi. Nieluja ja varastoja halutaan vahvistaa samanaikaisesti. Asia on sekä-että, ei joko-tai -kysymys. Julkista keskustelua vaivaa yksisilmäisyys tässä asiassa, vaikka samaan aikaan voidaan tehdä paljon niin kestävyys-, hiilineutraaliuden, uusien tuotteiden, virkistykseen kuin taloudenkin eteen. Metsäneuvosto on sitä varten, että pystymme näkemään kokonaisuuden.

Hallitusohjelmaan kirjattu metsälain arviointi valmistuu tänä vuonna. Tänä vuonna päivitetään myös Metsähallituksen omistajapoliittisia linjauksia. Tärkeässä roolissa hiilinielujen ja -varastojen vahvistamisessa on korkea jalostusarvo ja sen nosto sekä sivuvirtojen hyödyntäminen.

Biodiversiteetin turvaamiseen on hallitusohjelmassa osoitettu 100 miljoonan lisärahoitus, mikä on merkittävä. Se sisältää muun muassa lisärahoitusta METSOon sekä korjausvelan vähentämistä. Biodiversiteettitoimissa on myös mukana talousmetsien luonnonhoitoa ja kosteikkoja.

Viime vuoden loppupuolella käynnistettiin uusi kosteikkohanke, jonka rahoittajana yksityinen sektori on mukana. Tämä on hyvä esimerkki siitä, mitä yhdessä voidaan saada aikaan.

Suomen EU-puheenjohtajuuskausi alkoi heinäkuun alussa. Helsingissä pidettiin iso biotalouskonferenssi, jossa oli yli 400 osallistujaa eri puolilta Eurooppaa. Konferenssin anti oli erittäin hyvä. Erityisesti mieleen jäi keskeisen eurooppalaisen toimijan suomeksi lausuneet sanat ”kiitos, Suomi, biotalousjohtajuudesta”. Lehdistö ei kertonut tästä, eikä koko konferenssista juuri mitään.

Syyskuun alussa pidettiin metsäpäällikkökokous. Tunnelma oli hyvä ja toiveikas. Ongelmista esillä olivat tuhot, erityisesti metsäpalot.

Ruotsin kanssa pidettiin kevään korvalla yhteinen metsäpaloseminaari. Ruotsalaiset ovat kiitollisia avusta ja toivovat yhteistyön syventämistä ja oppia metsäpalojen torjunnasta ja ehkäisystä. Maailmalla on siis kysyntää osaamisellemme.

Lokakuussa neuvostossa käsitellään EU:n metsästrategian tulevaisuutta ja 2020 jälkeistä aikaa sekä strategian uudistamista. Tavoitteena on varmistaa, että uusi komissio päättäisi uudistaa strategian. Metsiä koskevasta tiedonannosta on tavoitteena laatia päätelmät meidän puheenjohtajuuskautemme aikana.

Euroopan metsäsopimusneuvottelutkin ovat aktiivisessa vaiheessa, ja haluamme edistää niitä.

Alkuviikosta pidetty epävirallinen maatalousneuvosto oli erittäin onnistunut. Melkein kaikki ministerit olivat paikalla. Metsät olivat isossa roolissa keskustelussa ja retkipäivänä, ja kiinnostivat vieraita erityisesti. Ministereiden puheenvuoroissa nousivat esille metsien kestävä käyttö, metsien merkitys ilmastolle ja fossiilisista raaka-aineista ja energiasta eroon pääseminen.

Suomi valittiin pari viikkoa sitten maailman parhaaksi luontomatkailumaaksi. Mediassa asia ei valitettavasti ollut esillä, vaikka asiasta olisi saatu positiivista julkisuutta. Saavutuksesta pitäisi olla ylpeä ja sen tulisi kirittää meitä vielä parempiin suorituksiin.

Lopuksi ministeri totesi, että on hienoa, että metsittämisestä ja metsien istutuksesta käydään keskustelua positiivisessa sävyssä.

Keskustelussa tuotiin esille seuraavaa:

- EU:n metsästrategian statusta pyritään nostamaan Suomen puheenjohtajuuskaudella. Suomi tulee esittämään DG AGRI:n kanssa, että metsästrategia tulisi osaksi Green Dealia. EU:lla ei ole yhteistä metsäpolitiikkaa, joten metsästrategialla on iso rooli. Muut politiikat vaikuttavat metsiin paljon.
- Kysyttiin, mikä on Suomen linja metsäkatoa aiheuttavien tuotteiden kaupan osalta.

Ministeri Leppä vastasi, että sopimusperäinen kauppa on ollut Suomen päälinja.

5. Alueellisten metsäohjelmien tilannekatsaus, Anssi Niskanen, Suomen metsäkeskus

Anssi Niskanen esitteli alueellisten metsäohjelmien tilannekatsauksen (liite 3).

Keskustelussa tuotiin esille:

- Metsätiet liittyvät myös ympäristöön, sillä siltarumpujen merkitys on vaelluskaloille merkittävä. Metsäneuvostossakin on keskusteltu aiemmin vaelluskalojen noususteistä.

Anssi Niskanen lupasi viedä viestiä vaelluskala-asiasta AMO-valmisteluun.

Ministeri Leppä totesi, että vaelluskala-asia on mennyt hyvin läpi käytännön toteuttajille. Hän totesi lopuksi, että AMO-valmistelu on hyvässä mallissa ja kannusti toimijoita olemaan mukana työssä.

6. Muut asiat

Merkittiin tiedoksi työvaliokunnan kokoonpano (liite 4).

Muita asioita ei ollut.

7. Seuraavat kokoukset

- ke 11.12. klo 9.30-11.30 (kahvit klo 9)

8. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen kello 10.50. Hän kiitti hyvästä keskustelusta ja toivoi, että jatketaan samaan malliin, sillä yhteistyössä saadaan enemmän aikaan. Lopuksi hän toivotti hyvää retkipäivää.